A11160

VILÁG PROLETÁRJAI, EGYESÜLJETEK!

DÉLMAGYARORSZÁG

79. évfolyam, 27. szám
1989. február 1., szerda

A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT
SZEGED VÁROSI BIZOTTSÁGÁNAK LAPJA

Havi előfizetési díj: 101 forint
Ára: 4,30 forint

Új intézmény születik: a Legfőbb Állami Számvevőszék

A politikai intézményrendszer reformja közvetlenül érinti az állami ellenőrzési rendszert. A várható változások homlokterében egy új központi ellenőrzőszervezet, a Legfőbb Állami Számvevőszék (LÁSZ) létrehozása áll. A döntés-előkészítés jelenlegi szakaszában még viszonylag keveset tudunk a létesülő LÁSZ-ról. Nem körvonalazódtak feladatai, jogosítványai. Annyi bizonyos, hogy az Országgyűlésnek lesz önálló ellenőrző szerve. Ezt igényli a képviselők népes csoportja, az Országgyűlés növekvő szerepe, a jogállamiság megteremtése.

Nő az Országgyűlés informáltsága

A legfőbb állami-népképviseleti szerv, az Országgyűlés az államélet egészére kiterjedő irányítási és ellenőrzési feladatát csak úgy képes jól ellátni, ha az adott témában a képviselőház elmélyült, tárgyilagos ismeretek birtokába jut, nyomon követheti a törvények végrehajtását, érvényesülési hatásmechanizmusát, a befolyásoló tényezők alakulását. Ismeretes, hogy az Országgyűlés jelenlegi kontrollálási, tájékozódási, visszacsatolási lehetőségei korlátozottak. A T. Ház beszámoltatási, interpellációs hatáskörében ad hoc bizottságokat szervez egy-egy téma beható tanulmányozására, folyamatos ellenőrzésére. A képviselők élhetnek a korlátlan betekintés jogával, az Országgyűlés előtti feltétlen tanúvallomás lehetőségével. Nincs a Parlamentnek azonban — a legtöbb szocialista országhoz hasonlóan — saját ellenőrzési szervezete, amely folyamatosan és szervezetten szakszerű, komplex információs, kontrollálási elemzési feladatokat végezhetne.

Jelenleg a költségvetés kidolgozásának csakúgy, mint a végrehajtás ellenőrzésének, a zárszámadás elkészítésének, a Pénzügyminisztérium a gazdája hazánkban. A költségvetés úgynevezett fejezetszintű ellenőrzését a PM ellenőrzési főosztálya végzi. Az 54 személyes apparátus hatásköre a 30 központi, a 19 megyei, illetve a fővárosi fejezet ellenőrzésére terjed ki.

Minden fejezetre 5 évente egyszer kerül sor. A PM tevékenységét kiegészíti a minisztériumok és az országos hatáskörű szervek, valamint a tanácsok ellenőrzése, a felügyeletük alá tartozó költségvetési intézményeknél, illetve tanácsoknál. A gazdálkodási ügyek intézése és ellenőrzése a tanácsoknál szervezetileg nem elkülönített, ugyanaz a pénzügyi szakigazgatási szerv végzi mindkét feladatot.

Mivel foglalkozzon a LÁSZ?

Az új intézményről gondolkodva, vitatkozva abban teljes az egyetértés, hogy a költségvetés végrehajtásának ellenőrzését, a zárszámadás készítését a Pénzügyminisztérium terjessze az Országgyűlés, illetve a számvevőszék elé. Eltérőek viszont az álláspontok az állami tulajdon és vagyon számvevőszéki ellenőrzésének mértékéről, mélységéről. Vizsgálják-e például az Országgyűlés megbízásából, vagy számszéki kezdeményezésre az állami tulajdon és vagyon hatékony, célszerű felhasználását, a kormányzati programok végrehajtását? Készüljenek-e átfogó téma- és célvizsgálatok például az iskola, az egészségügyi vagy a kommunális hálózatok hatékony, célszerű működéséről, avagy csak a pénzfelhasználás szabályszerűségét ellenőrizzék?

A kérdések megválaszolásánál a szakértői javaslatok, az országgyűlési állásfoglalások azzal mindenekelőtt számolnak majd, hogy a második világháborút követően, de különösen a 70-es években számottevően bővült a számvevőszékek feladatköre a fejlett tőkés országokban. A Legfőbb Ellenőrző Intézmények Nemzetközi Szervezete (az INTOSAI) az ENSZ-szel együttműködve, rendszeresen szervez szemináriumokat és készít ajánlásokat egy-egy vizsgálati, elemzési témakörben tagszervezetei számára. Az INTOSAI —, vezetőtestületének, a kormányzótanácsnak tagja a magyar KNEB elnöke — a gazdasági ellenőrzést átfogóan, a pénzügyi, revizori tevékenységet meghaladó módon értelmezi. A nemzetközi ellenőrzési tapasztalatok hasznosítása hazánk jól felfogott érdeke.

A legfelsőbb állami ellenőrző szervezet jogait és kötelességeit többnyire az alkotmány rögzíti, esetenként a részleteket külön törvény szabályozza. A szervezet változatos — közhivatali, testületi, bírói stb. — formában működhet.

Nagyfokú függetlenség és autonómia jellemzi, noha az államszervezet részeként tevékenykedik. Vezetőit meghatározott időre, de legalább tíz évre választják. A kormány gondoskodik a számvevőszék működésének anyagi és tárgyi feltételeiről, de nem irányíthatja és befolyásolhatja a szervezetet. A magas, esetenként közjogi bírói státus sem párosul közvetlen szankcionálási vagy más beavatkozási lehetőséggel. Szükség szerint a Legfőbb Állami Számvevőszék indítványozza, kezdeményezi, majd ellenőrzi és nyomon követi az eljárások lefolytatását az illetékes szerveknél.

A magyar LÁSZ státusa, feladatköre széles sávban alakítható a külföldi tapasztalatok ismeretében. Létrehozható például egészen kis létszámú központi apparátus kizárólag az állami költségvetés és a zárszámadás véleményezésére. Ebben az esetben az általános hatáskörű állami ellenőrző szervezet — jelenleg ilyen a Központi Népi Ellenőrzési Bizottság — továbbra is a kormány égisze alatt marad.

Az állami ellenőrzés csak úgy válhat egyközpontúvá, hogy átfogó ellenőrzési feladat- és hatáskörrel hozzák létre a LÁSZ-t. Ez tűnik optimális megoldásnak. Így az állami pénz- és vagyonellenőrzésen túl az Országgyűlés és esetenként a Minisztertanács megbízásából, valamint saját kezdeményezésre egyaránt végezhet átfogó vizsgálatokat, nyomon követve a főbb társadalmi-gazdasági folyamatokat.

A széles hatáskörrel felruházott Legfőbb Állami Számvevőszék nemcsak az Országgyűlés tevékenységét tehetné szakszerűbbé, megalapozottabbá, hanem közreműködésével a meglevő és erősen tagolt különféle szakellenőrző apparátusok munkája is összehangoltabbá, hatékonyabbá válhatna.

K. J.

Az ipar helyzetéről

1988-ban az iparban nem születtek kiugró gazdálkodási eredmények, de a szerkezetátalakítási törekvések valóra váltásában az egyes ágazatok szerény sikereket elértek. Így jellemezte az elmúlt esztendő ipari eredményeit *Berecz Frigyes* ipari

(Folytatás a 2. oldalon.)

Szovjet csapatkivonások Magyarországról

A szovjet kormánynak a fegyveres erők és a fegyverzet egyoldalú csökkentéséről hozott határozata értelmében Magyarország területéről kivonnak 22 szovjet katonai egységet, köztük egy teljes létszámú páncélos hadosztályt, egy kiképző páncélos ezredet, egy deszant-rohamzászlóaljat, egy vadászrepülő-ezredet, egy vegyvédelmi zászlóaljat és egy katonai tisztes iskolát. A már korábban bejelentett szovjet csapatkivonás részleteiről kedden a Szovjet Kultúra és Tu-

(Folytatás a 2. oldalon.)

Tomafruct néven kft. alakult

Olasz gépsort állítanak üzembe

Tavaly októberben Tomafruct néven kft. alakult Bordányban. Decemberben hivatalosan is bejegyezték megyénk ez idáig legnagyobb alaptőkéjű ilyen cégét. A 47 millió forintot a tagszövetkezetek adták összesse; a Bordányi Előre Szakszövetkezet, a Zákányszéki Egyetértés Szakszövetkezet, a Zsombói Gyümölcsös Szakszövetkezet, a Domaszéki Szőlőfürt Szakszövetkezet, az Üllési Takarékszövetkezet, a Szatymazi Takarékszövetkezet és a Tápéi Takarékszövetkezet. Erdekelt még a Balástyai Alkotmány és Rákóczi Tsz és a Kisteleki Magyar—Szovjet Barátság Tsz. Még az idén 100 millió forint fölé emelik a törzstőkét, újabb tagokat — esetleg külföldit is — bevonva. A felépítendő üzemben óránként 22 tonna paradicsom és 8—10 tonna gyümölcs aszeptikus, tartósítószer nélküli, beltartalmi értéket megőrző feldolgozására alkalmas olasz gépsort állítanak be. Az építkezés a megszüntetett bordányi szarvasmarhatelepen, az ott levő létesítmények hasznosításával hamarosan megkezdődik. Az elhúzódó procedúra ellenére, remélhetően a paradicsomszezonban már működhet a gépsor.

Eddig a hír. S hogy mi van mögötte, arról *Nagy Huszein Tibort*, a Bordányi Előre Szakszövetkezet elnökét, a kft. ügyvezető igazgatóját kérdeztem.

— A térség fő termelési profilja a szántóföldi zöldség- és gyümölcstermesztés. A jövedelmező termelésnek a jövőben egyre szorosabb feltétele a biztonságos értékesítés, amit csak a magas színvonalú feldolgozással lehet biztosítani. A belföldi piac szűkül, így az igényes tőkés piacokat kell megcélozni.

— Ezt a követelményt elvileg az élelmiszeripar is teljesíthetné.

— Az élelmiszeripar szervezeti monopóliumában hatalmas társadalmi tőke összpontosul a mai technológiai szinten. Ez azonban nem tud megfelelni a tőkés piac kívánalmainak, fejlesztésre lenne szükség, ehhez viszont nincsenek meg a források. Most kitört a pánik. Kézzelfogható megoldás lehetett volna a térségben és vertikumban való gondolkodás. Az üzemek rekonstrukciójára a termelő mezőgazdasági üzemek elegendő tőkét tudtak volna befektetni, de erre csak akkor lehetett volna vállalkozni, ha a termelés-feldolgozás-értékesítés komplex láncolatára rendelkezési jogot szereznek. A közös érdekeltséget nem lehet ma már szóbeli együttműködéssel pótolni. Az érdemi lépések megtételére az ipar nem mutatott hajlandóságot. Emiatt kellett a párhuzamos kapacitás mellett dönteni. De ez igazából nem is párhuzamosság, hisz a meglevőnél fejlettebb technológiát jelent.

— Mi a biztosítéka, hogy az új üzem termékei a tőkés piacon elkelnek?

— A térség nagy értéke a jó minőségű barack, a szamóca, a paradicsom. Egy olyan technológiával, amit most lízingben megszereztünk, a beltartalmi értékből a lehető legtöbb megőrizhető a gyümölcslében, paradicsomsűrítményben. Az alma alapú üdítőktől ismét az igazi gyümölcsök és természetes levek felé tolódott el a kereslet a fejlett világban. Mi ezt a piacot céloztuk meg, és a jó minőséggel ott a helyünk. A paradicsom virágkorát egyrészt a természetes igénynövekedés, másrészt a világban tapasztalható aszálykárok hozták meg. Emellett a dél-európai termelőket a magas élőmunkaköltség és a nehéz és drága gépesíthetőség tartja kordában. Így itt is hosszabb távon van keresnivalónk. Szövetkezetünk a nemzetközi paradicsomvetőmag-termesztésbe idejében bekapcsolódott, az élenjáró információkból, fajtákból részesülhetünk. Az aszály ellenére a közösben öntözés nélkül elértük a hektáronkénti 500 mázsás átlagot, ez kétszerese a környezetünkben kialakult hozamoknak. A térségben lakó emberek jó színvonalú megélhetését csak a termelésbiztonság tudatos alakításától remélhetjük. Ha a szabályozásban nem lesz drasztikus változás, meg kell térülnie a befektetésnek. A rebesgetett forintleértékeles a tőkés exportban éppenséggel még javíthatja is az eredményességet.

— Hogyan sikerült megszerezni a fejlett technikát?

— Pályázatot adtunk be konvertibilis exportfejlesztésre, a kormány tárcaközi bizottsága ezt szeptemberben elfogadta. Öt évre 15 millió dolláros exportot vállaltunk, ennek fejében megkaptuk a szükséges 4,2 millió nyugatnémet márkás devizafedezetet. Svájci hitelből fizetjük az olasz cég lízingdíját, s hat év után 1 márkáért kerül a birtokunkba a berendezés. A finanszírozó egy kereskedőház, s érdeke, hogy a pénzéből olyan termék szülessen, amely eladható. A külkereskedelmi vállalatokkal, bankokkal igen nehéz volt együtt dolgozni. Többel menet közben voltunk kénytelenek szakítani. Végül a Tszker az utolsó pillanatban ugrott be az üzletbe. Az egyetlen magyar partner, a Mezőbank volt, amely a tárgyalás első félórája után megértette, mit várunk tőle, s az ígéretét is betartotta, s vállalta a 150 millió forintos készfizető forintgaranciát.

— Az építkezésre hogyan lehet összeszedni a forintokat?

— A kft.-tagok mindegyike a saját lehetőségei szerint. Van olyan szakszövetkezet, ahol már tavaly részjegyeket jegyzett a tagság, mi ezt az idén tervezzük. Az évek óta félrerakosgatott pénzünk kevés, így tőkét kell kivonnunk a termelésből. A szarvasmarha- és baromfitartást szüntettük meg a közösben. Nem volt ugyan veszteséges, de a lekötött pénz nem fedezi a banki kamatot, s ez a tőke volt mobilizálható. Ez bizony konfliktussal, munkahely-megszüntetéssel jár, s kiesik 60—70 millió forint termelési érték.

Valamit valamiért.

Tóth Szeles István

Gyógyszer ellen nincs orvosság?

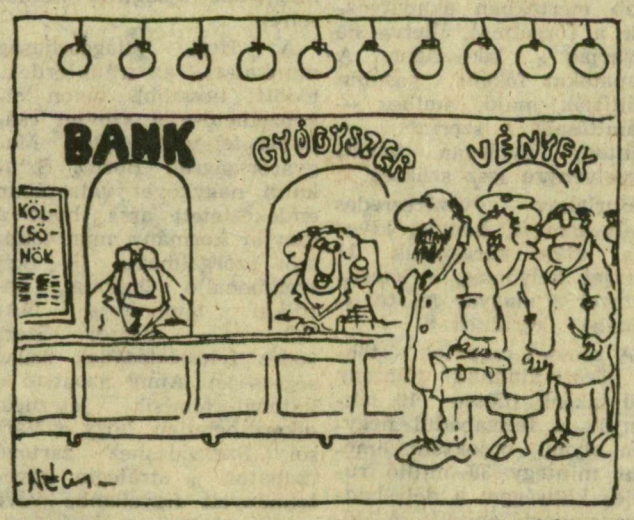

Pazarló gyógyszerfogyasztás, házi patikák tömkelege az egyik oldalon, 18 milliárd forintos állami támogatás a másikon — ez jellemezte a hazai gyógyszerfogyasztást az idei esztendő elejéig. 1988. január 9. minden bizonnyal „vízválasztó" dátum lesz a hazai gyógyszerforgalmazás történetében. Egy csapásra megváltozott a gyógyszerrendelés és -forgalmazás eddig kialakult szisztémája, a sokáig filléresnek számító piruláik ára többszörösére emelkedett.

És jött a teljes káosz: fejüket fogták a gyógyszerészek, idegesek lettek az orvosok, átkozódtak magukban a betegek. Kinek jó ez? — kérdezték. Mármint az, hogy keresve sem lehetett volna bonyolultabb szisztémát kiagyalni a mainál. Az sem titok ma már, hogy az áremelés elsősorban a gyógyszerekre leginkább ráutalt nyugdíjasokat, az idős, kisjövedelmű állampolgárokat sújtja. Hogyan segíthetnénk rajtuk? A szociális védőháló lyukait már megint foltozgatni kellene, de hogyan!

Mai összeállításunkban (lapunk 5. oldalán) nem is vállalkozhatunk többre, mint arra, hogy felvázoljuk az ellentmondásokat, hangot adjunk véleményeknek, észrevételeknek. Egyelőre számunkra is kérdés: gyógyszer ellen nincs orvosság?